

Ortaokul Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Eğitime İlişkin Tutumları Balıkesir Örneği

Secondary School Teachers'attitudes in Gifted Education Balıkesir Example

*Ceren Nur ERDOĞAN**
Özay Nuri AKSOY†

Başvuru Tarihi: 15.04.2019
Kabul Tarihi: 06.07.2019

Özet

Eğitimci, sahip olduğu bilgi ve tutumlarıyla eğitim ve öğretim sürecine katkı yaparken diğer boyutta ki yöntem uygulamalarıyla davranışları öğrenciler tarafından benimsenmesinde rol oynar. Bu boyut olumlu anlamda olabildiği gibi olumsuz anlamda da olabilir. Bu yüzden üstün ve özel yeteneklilerin eğitim sürecinde öğretmenlerin bu öğrencilere olan tutum ve yaklaşımlarını bilmek önemlidir.

Bu araştırma, 2019 yılında Balıkesir'in Karesi ilçesine bağlı ortaokullarda çalışan 139 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmamızın amacı ortaokul öğretmenlerinin dersine girdikleri üstün yetenekli öğrencilere olan tutumlarını inceleyip, çıkan sonuçlarla daha önceden yapılan araştırmaları karşılaştırmaktır. Üstün yetenekli öğrencilere daha iyi ve daha verimli bir eğitim almaları doğrultusunda literatür anlamında katkıda bulunmaktadır. Ortaokul Öğretmenlerinin üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine yönelik tutumları; cinsiyete, yaşa, mesleki kıdem durumları ve bransa göre farklılık göstermekte midir? Sorularıyla cevap aranmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın veri toplama araçları “Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği” ve demografik bilgi formudur. Elde edilen veriler SPSS 24 programıyla analiz edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre, ÜYETÖ alt puanlarından Sınıf Atlama Boyutunda (SAB) cinsiyete göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Üstün

* cerenerdogan2423@gmail.com

† ozaynuriaksoy@msn.com

Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu (ÜYDİB) kısmında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gözlemlenmiştir. Hizmet süre değişkenine göre, ÜYETÖ alt boyutu olan Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutunda (ÖYSOB) istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Tutum, Öğretmen, Balıkesir

Abstract

Educator, teaching and learning with knowledge and attitude owned contributes to the process. Educator, method with the application of behavior plays a role in the adoption by students. This dimension can also be negative sense, and as such, in a positive way. So in the process of training teachers of gifted students with superior and special these students it is important to understand the attitudes and approaches.

This research, 2019 Square Township secondary school in Balıkesir in 139 was carried out with a teacher. They enter secondary school teachers lesson aim gifted students to examine their attitudes. The research is to compare the results. Gifted students with a better and more efficient training is to contribute in accordance with the literature. Secondary school teachers' attitudes towards the education of gifted individuals; gender, age, occupational seniority status and trade shows differ? Tried searching for answers with questions.

Research data collection tool is " Attitudes Scale gifted children Education". The study also includes demographic information form. The data obtained were analyzed with the SPSS program 24.

According to the findings of the survey, are Class bottom points Through ÜYETÖ Size (SAB) by gender men differ significantly in favor of one. To the exclusion of the superior teneklilerin and olasyon size (ÜYDİB) was observed a statistically significant difference according to the age variable. ÜYETÖ service time variable, creating a lower size of special ability Classes in size (ÖYSOB) was found a statistically significant difference.

Keywords: The Gifted Education Attitudes, Teacher, Balıkesir

Giriş

Üstün zekâlı öğrenciler için birçok araştırmacı tarafından farklı tanımlamalar yapılmıştır. Tortop (2018) üstün zekâlı öğrencileri genellikle zihinsel kapasiteleri, motivasyonları ve yaratıcılık açısından normal bireylerden farklı olan kişiler olarak tanımlamaktadır.

Ross (1993) yaptığı çalışmada üstün yetenekli çocuğu; sahip oldukları kabiliyetleriyle tanınan okul öncesi, ilköğretim ya da lise seviyesinde çocukları ve gençleri içerdiğini, bu çocukların liderlik kabiliyeti, görsel ve icra sanatları gibi alanlarda yüksek yetenek gösterdiklerine dikkat çeker.

Renzulli'ye göre yaratıcı hizmetler vererek başarı gösteren bireylerde yapılan araştırmalarda, birbiriyle etkileşimde olan üç özellikten bahseder. İlki genel ve özel yetenek düzeyi. İkincisi, yeni düşünceler oluşturup bunları yeni sorunların çözümünde uygulayabilme yeteneği olan yaratıcılık ve sonuncusu da, bir işi başından sonuna kadar götürecektir üstün motivasyondur. Renzulli'ye göre bir çocuğun üstün kabul edilebilmesi için bu ölçütlerin hepsinde yaşıtlarının %85'inden ve en azından birinde %98'inden daha başarılı olması gerektiğini Kauffman ve Hallahan (1978) ve Özsoy (1984) eserlerinde belirtirler.

Davaslıgil (2004) üstün yetenekli öğrencilerin büyük gruplarla öğretim yapılmasını engelleyen amaçlar olarak bireylere ortak özellikler kazandırma ihtiyacı ve eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını görür.

Karaduman (2010)da üstün yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre farklılık gösteren öğrenme yetenekleri bu öğrenciler için farklılaştırılmış eğitimi zorunlu kıldığını belirtir.

Ataman ve Tekbaş (2004) göre günümüze kadar özel yetenekliler eğitimleriyle ilgili birçok uygulama geliştirilmiştir. Özel okullar, özel sınıflar, yetenek sınıfları ve bireysel öğretim ayrı eğitim kapsamındadır. Hızlandırma ve zenginleştirme yöntemleriyse, birlikte eğitim kapsamında olduğunu belirtir.

Davaslıgil ve Uzun (2004) yaptıkları çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin, başarılı olmaları ya da tüm potansiyellerini kullanabilmeleri için farklılaştırılmış bir eğitim programı gerektirdiğinden bahseder.

Bu sebepten üstün yetenekli çocuklar için okullar tarafından sağlanacak genele hitap etmeyen ve sıradan olmayan aktivitelere ya da hizmetlere ihtiyaç vardır.

Stuart (2008) çalışmasında milletler kendi ülkelerine veya dünyaya katkı yapmak istiyorlarsa, üstün yeteneklilerin özel eğitim ihtiyaçlarının mutlaka giderilmesi gerektiğini vurgular. Toplumların tarihsel gelişimlerine bakıldığında, liderlik, üretkenlik

ve verimlilik gibi özelliklere sahip üstün yetenekli kişilerin yön verenler olduğu görülmektedir.

Maker ve Nelson (1996) üstün yetenekli bireylerle ilgili bir başka konu da farklılığı tespit edilen çocukların yeteneklerinin geliştirilmesi konusuna dikkat çekerler. Ayrıca bu tip bireylerin yeteneklerinin geliştirilmesi için sistemli ve düzenli bir eğitime ihtiyaçları olduğunu, üstün yetenekli bireylerin toplumun en değerli kaynağı sayılan ve sayıları sınırlı olduğundan kaybedilmemesi, en sağlıklı ve verimli bir biçimde yetiştirilmesi için eğitimlerinde ihtiyaç duyulan ortam ve olanakların sağlanması gerektiğine vurgu yaparlar. Maker ve Nelson (1996) a göre bu konuda görev öğretmenlere düşmektedir. Üstün yetenekli öğrenciler eğitim ortamında diğer öğrenciler gibi güçlü yanlarını keşfetmek ve geliştirmek için psikolojik olarak güvenli bir sınıf atmosferine ihtiyaç duymaktadırlar.

Baykoç ve Özdemir (2016) e göre üstün yetenekli çocuklar diğer çocuklara göre öğretmen tutumlarından daha fazla etkilenmektedirler. Öğretmenlerin üstün yeteneklilere karşı tutumlarının üstün yeteneklilere ilişkin düşünceleriyle doğru orantılı olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum üstün ve özel yetenekli öğrencilere ilişkin öğretmen tutumu, öğrencilere karşı davranışlarını da etkilemektedir.

Kağıtçıbaşı (2005) tutumlara sahip olarak doğmayız. İnsanlar tutumları doğduktan sonra hayatın içinde öğrenirler. Tutumlar doğumla gelmediğine göre bizlere tutumları öğreten sosyal çevredir tespitinde bulunur. Aile üyeleri, yakın çevremiz ve yaşam deneyimlerimizin tutumlarımızda etkisi vardır.

Eraslan (2010) çalışmasında üstün yetenekli öğrencilere karşı olumlu tutum geliştiren öğretmenlerin, bu öğrencilerle çalışmaktan zevk aldıklarını, öğrencilere yönelik olumsuz tutum geliştiren öğretmenlerin ise bu öğrencilerin performanslarına yetişemediklerini ve olumsuz duygular yaşadıklarını belirtmiştir.

Öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara yönelik tutumları ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmenler üstün yetenekli çocuklarla sınıf içerisindeki etkileşimleri konusunda Albion (2002) çalışması, seçilen etkinliklerin öğretim yöntemlerini ve kullanılan araç gereçleri etkilediğine yönelik ise Curtis (2005) çalışması vardır.

Bilim ve Sanat Merkezleri, özel uygulama ve testlerle seçilen, üstün ve özel yetenekli öğrencilerin ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda eğitimlerinin verildiği bir kurumdur. Türkiye’de özel yetenekli olduğu tespit edilen bireyler Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) eğitime alınmaktadırlar. Bu kurumlara öğrenci alımında temelde üç yetenek alanı kullanılmaktadır; genel yetenek, resim, müzik. Öğrenciler bu alanlardan en fazla ikisinde üstün zekâlı olarak gösterilebilmektedir Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2015).

BİLSEM'ler Delibay (2017)a göre örgün eğitime alternatif değil, destekleyici olması hedeflenmiştir.

BİLSEM'ler, öğrenciler kendi okullarından artan zamanlarda, Genel Zihinsel Yetenek Alanından tanılanan öğrencilerin tüm alan/disiplinlerle ilişkilendirilerek yürütülen Destek Eğitim Programıyla (DESTEK 1-2), Genel Zihinsel Yetenek Alanından tanılanan ve DESTEK 2 Programını tamamlayan öğrencilerin, bireysel yeteneklerini fark etmeleri amacıyla yürütülen Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programıyla (BYF), Müzik ve Görsel Sanatlar Yetenek Alanından Uyum Programını, Genel Zihinsel Yetenek Alanından ise BYF Programını, tamamlayan öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirmek amacıyla yürütülen Özel Yetenekleri Geliştirme Programıyla (ÖYG), öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bir alanda/disiplinde danışman öğretmen rehberliğinde bireysel olarak veya grupla yürüttükleri Proje Üretimi ve Yönetimi Programıyla (PÜY), zorunlu olan derslerinin dışında da ilgi duydukları alanda atölye derslerini seçebildiği, proje tabanlı eğitim ve öğretim imkanı sunan özel eğitim ve rehberlik hizmetleri bünyesinde MEB'e bağlı eğitim kurumlarıdır.

Araştırmanın Önemi

Tozlu (2004) tarafından üstün yeteneklilerin ülkenin geleceğinde hayati öneme sahip milli bir hazine olduğu, üstün yeteneklilerin eğitimleri tüm ülkelerde önem verilmeye başlanan konu olmaya başlamıştır. Milletlerin var olmasında merkezi güç oluşunda üstün yeteneklilerin eğitilmesi, işlevsel kılınması hayati bir önem taşıdığı vurgulanır.

Üstün yetenekli çocukların eğitimi ile ilgili çalışmalar Batılı ülkelerde gelişmiş düzeyde olmasına rağmen ülkemizde üstün yetenekli çocukların eğitimi ile ilgili çalışmaların önemi son yıllarda anlaşılmaya başlandığı Ataman (1998) çalışmasında bahsedilir.

Üstün yetenekli bireylerin eğitimiyle ilgili çalışmalar açısından ülkemizin de eksikliği bulunmaktadır. Bu alanda nitelikli araştırmaların çoğalması için üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili araştırmalara önem verilmesi gerektiği konusunda Sak (2011) tarafından bir tespit bulunulur.

Eğitimci, sahip olduğu bilgi ve tutumlarıyla eğitim ve öğretim sürecine katkı yaparken diğer boyutta ki yöntem uygulamalarıyla davranışları öğrenciler tarafından benimsenmesinde rol oynar. Bu boyut olumlu anlamda olabildiği gibi olumsuz anlamda da olabilir. Bu yüzden üstün ve özel yeteneklilerin eğitim sürecinde öğretmenlerin bu öğrencilere olan tutum ve yaklaşımlarını bilmek önemlidir.

Ülkeler gelişmek istiyorlar ise üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine önem vermek zorundadırlar. Burada en çok sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler üstün yetenekli öğrencileri tanıyıp, onlara yönelik program ve araç gereç sunmalıdırlar. Eğer üstün yetenekli öğrencisinin farkında olmazsa o öğrenci ileride ülkesine hiçbir alanda yararı olmaz. Araştırmamızda öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere karşı tutumlarını

inceledik. Öğretmenlerin bu konudaki tutumlarını bilmek öğrencilerin geleceklerini şekillendirebilmek açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı ortaokul öğretmenlerinin dersine girdikleri üstün yetenekli öğrencilere olan tutumlarını inceleyip, çıkan sonuçlarla daha önceden yapılan araştırmaları karşılaştırmak ve bilinçlendirmektir. Üstün yetenekli öğrencilere daha iyi ve daha verimli bir eğitim almaları doğrultusunda literatür anlamında katkıda bulunmaktadır.

Bu doğrultuda:

Ortaokul Öğretmenlerinin üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine yönelik tutumları ne düzeydedir? Ortaokul Öğretmenlerinin üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine yönelik tutumları; cinsiyete göre, yaşa göre, mesleki kıdem durumlarına göre, branşa göre farklılık göstermekte midir? Sorularıyla cevap aranmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Örneklem

Bu çalışma, ortaokullarda üstün ve özel yeteneklilerin derslerine giren öğretmenlerin üstün ve özel yeteneklilere yönelik öğretmen tutumlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma grubu, Balıkesir'in Karesi ilçesine bağlı ortaokullarda çalışan 139 öğretmenden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak aşağıdaki ölçek kullanılmıştır.

Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği (ÜYETÖ): Tortop tarafından, Gagne ve Nedau (1985) tarafından geliştirilen (Opinions about the gifted and their education) ölçeğin Türkçeye uyarlanmış halidir. Orijinal hali 34 maddedir. Tortop (2012) orijinal halde bulunan ölçeği Türkçeye uyarlamasını yapmıştır.

ÜYETÖ cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise .69 bulunmuştur. YETÖ Altboyutları (Modifiye edilmiş Model 3'e göre) şunlardır: Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB): 1,9,11,14,15,16,30,32. Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu (ÜYÖKOB):3,4,5,12,18,23,26,27,28. Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB):13,17,24,25,33. Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu (ÜYDİB): 19,22,31. Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB):2,6,20,21. Sınıf Atlama Boyutu (SAB): 7,8,10,29,34.

Ölçeğin yorumlanmasında Gagne ve Nadeau (1991) toplam puan yerine ortalama puan kullanılmasını önermektedir. Gagne ve Nadeau (1991)'ya göre maddelerin ortalama puanı 2'den az ise yüksek olumsuz tutumu, 4'ten fazla ise yüksek olumlu tutumu ifade eder. 2.75 ile 3.25 arasındaki ortalama puan ise kararsız tutumu ifade eder.

Troxclair (2013) yaptığı çalışmada Gagne ve Nadeau (1991)'in ölçeği ile topladığı verileri yorumlarken 4 ve 5 arasındaki puan yüksek pozitif tutum, 3.25 ve 3.9 arasındaki ortalama puanı pozitif tutum, 2.75 ve 3.25 arasındaki ortalama puanı kararsız tutum, 2 ve 2.75 arasındaki puanı negatif tutum ve 2'den daha düşük puanı ise yüksek negatif tutum olarak yorumlamıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel istatistikler incelenmiştir. Analizler yapılmadan önce örneklemin doğrusallık ve normallik sayıltıları incelenmiştir. Bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bulguların anlamlı olup olmadığının değerlendirilmesinde.05 anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır. Varyans analizlerindeki karşılaştırmalarda Post hoc testlerinden Tukey testinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Demografik İstatistik Sonuçları:

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları Tablo 1, Öğretmenlerin yaşa göre dağılımları Tablo 2, Öğretmenlerin Hizmet Süre Dağılımları Tablo 3, Öğretmenlerin Branş Dağılımları Tablo 4 'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Kadın	77	55.4
Erkek	62	44.6
Toplam	139	%100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 77'si kadın (%55.4) iken 62'si (%44.6) erkek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Yaş Dağılımı

Yaş	F	%
20-25	7	5.0
26-30	14	10.1
31-35	43	30.9
36-40	33	23.7
41-45	23	16.5
46-50	8	5.8
51 ve Üstü	11	7.9
Toplam	139	%100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş dağılımlarına bakıldığında 43'ü (%30.9) ile 31-35 yaş aralığındakiler ilk sıradadır. Sonrasında ise 33 kişi (%23.7) ile 36-40 yaş aralığı, 23 kişi (%16.5) ile 41-45 yaş aralığı, 11 kişi (%7.9) ile 51 yaş ve üstü, 8 kişi (%5.8) ile 46-50 yaş aralığı, 7 kişi (%5) ile de 20-25 yaş katılımcı yer almıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Hizmet Süre Dağılımı

Hizmet Süresi	F	%
1-3 Yıl	8	5.8
4-6 Yıl	8	5.8
7-10 Yıl	14	10.1
11-14 Yıl	52	37.4
15-18 Yıl	20	14.4
19-23 Yıl	21	15.1
24-27 Yıl	8	5.8
28-32 Yıl	3	2.2
32 Ve Üstü	5	3.6
Toplam	139	%100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet süre dağılımlarına bakıldığında en üst sırada, 52 kişi (%37.4) ile 11-14 yıl, 21 kişi (%15.1) ile 19-23 yıl, 20 kişi (%14.4) ile 15-18 yıl, 14 kişi (%10.1) ile 7-10 yıl, 8 kişi (%5.8) ile 1-3 yıl, 4-6 yıl ve 24-27 yıl gelirken, 5 kişi (%3.6) ile 32 yıl ve üstü çalışanları son sırada 3 kişi (2.2) ile 28-32 hizmet süresi takip etmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Branş Dağılımı

Branş	F	%
Türkçe	25	18
Matematik	39	20.9
Fen Bilimleri	21	15.1
Sosyal Bilgiler	10	7.2
Din Kültürü ve A. B	11	7.9
Görsel Sanatlar	6	4.3
Müzik	6	4.3
Beden Eğitimi	5	3.6
Teknoloji ve Tasarım	5	3.6
Yabancı Dil	16	11.5
Rehberlik	2	1.4
Bilişim Teknolojileri	3	2.2

Toplam	139	%100
--------	-----	------

Üstün ve özel yeteneklilerin derslerine giren ortaokul öğretmenlerinden 12 farklı branştan 139 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Öğretmenlerin 39'u Matematik (%20.9), 25'i Türkçe (%18), 21'i Fen Bilimleri (%15.1), 16'sı Yabancı Dil (%11.5), 11'i Din Kültürü ve A. B (%7.9), 10'u Sosyal Bilgiler (%7.2), 6'sı Görsel Sanatlar ve Müzik (%4.3), 5'i Beden Eğitimi ve Teknoloji ve Tasarım (%3.6), 3'ü Bilişim Teknolojileri (%2.2), 2'si Rehberlik (%1.4) branşındandır.

Betimsel İstatistikler

Öğretmenlerin ÜYETÖ Ölçeği alt boyuttaki puan ortalamaları ve çarpıklık basıklık oranları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) puanlarının Normallik Testleri

	Ortalama	Mod	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB)	3.61	4.00	3.6250	-.119	-.410
Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu (ÜYÖKOB)	3.56	3.56	3.5556	-.393	-.040
Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB)	3.25	3.20	3.2000	.018	-.568
Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu (ÜYDİB)	2.42	2.33	2.3333	.166	-.610
Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB)	3.61	3.25	3.5000	-.101	-.549
Sınıf Atlama Boyutu (SAB)	3.20	3.00	3.2000	.361	.053

Analiz sonuçlarına göre ÜYETÖ Ölçeğinin alt boyuttaki puanlarına ilişkin dağılımlarda en yüksek olanlar Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB) (\bar{x} .=3.61, ss =.70) ve Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB) (\bar{x} .=3.61, ss =.74) olarak tespit edilmiştir.

En yüksekleri sırasıyla, Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu (ÜYÖKOB) (\bar{x} .=3.56, ss =.46), Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu

(ÜYTDB) (\bar{x} .=3.25, ss =.55), Sınıf Atlama Boyutu (SAB) (\bar{x} .=3.20, ss =.61), Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu(ÜYDİB) (\bar{x} .=2.42, ss =.83) takip etmektedir.

Verilerin normal dağılımının kontrolü için, basıklık ve çarpıklık değerleri esas alınmıştır (Kline, 2011). Büyüköztürk (2011), çarpıklık katsayısının +1, -1 sınırları içerisinde yer almasının puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlar. Araştırma bulgularında aritmetik ortalama, medyan ve mod'un birbirine de yaklaşması, dağılımın normalden aşırı uzaklaşmadığının bir ölçütü olarak değerlendirilmiştir.

ÜYETÖ alt puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) Alt Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	t	p
Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu (ÜYİDB)	Kadın	77	3.50	.64	-1.902	.059
	Erkek	62	3.73	.75		
Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu (ÜYÖKOB)	Kadın	77	3.52	.40	-1.057	.292
	Erkek	62	3.60	.52		
Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB)	Kadın	77	3.17	.54	-1.807	.073
	Erkek	62	3.34	.55		
Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu(ÜYDİB)	Kadın	77	2.47	.80	.782	.436
	Erkek	62	2.36	.87		
Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB)	Kadın	77	3.51	.71	-1.743	.084
	Erkek	62	3.73	.77		
Sınıf Atlama Boyutu (SAB)	Kadın	77	3.10	.55	-2.083	.039*
	Erkek	62	3.31	.65		

*p< .05 anlamlı

ÜYETÖ Alt Puanlarından Sınıf Atlama Boyutunda (SAB) ($t_{(137)} = -2.083, p > .05$), cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Cinsiyete göre anlamlı

farklılık erkekler ($\bar{x}=3.31$), kadınlar ($\bar{x}=3.10$) olduğu için erkekler bakımından anlamlı bir fark vardır.

Öğretmenlerin ÜYETÖ alt puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) Alt Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f , \bar{x} ve SS Değerleri		ANOVA Sonuçları									
Puan	Grup	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri (ÜYTDB)	(a)20-25 Yaş	7	2.77	.21	G.Arası	4.330		.722			a-f
	(b)26-30 Yaş	14	3.10	.45	G. içi	37.895	6	.287			
	(c)31-35 Yaş	43	3.20	.56	Toplam	42.224	132				
	(d)36-40 Yaş	33	3.21	.52			138				
	(e)41-45 Yaş	23	3.49	.65					2.514	.025*	
	(f)46-50 Yaş	8	3.32	.41							
	(g)51 ve Üstü	11	3.52	.44							
	Toplam	139	3.25	.55							
Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve Boyutu (ÜYDİB)	(a)20-25 Yaş	7	2.57	.71	G.Arası	11.380	6	1.897			
	(b)26-30 Yaş	14	2.76	.57	G. içi	84.970	132	.644			
	(c)31-35 Yaş	43	2.16	.79	Toplam	96.350	138				
	(d)36-40 Yaş	33	2.51	.85					2.947	.010*	
	(e)41-45 Yaş	23	2.73	.68							
	(f)46-50 Yaş	8	1.70	1.01							
	(g)51 ve Üstü	11	2.48	1.02							
	Toplam	139	2.42	.83							

* $p < .05$ gruplar arasında anlamlı fark var

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) Alt Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda ÜYETÖ alt boyutu olan Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB) ve Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu (ÜYDİB) kısmında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlemlenmiştir. Hangi gruplar arasında farkın olduğunu incelemek için tamamlayıcı istatistikler yapılmıştır. Varyansın homojenliği için Levene ve farklar için Post-hoc testleri yapılmıştır. Levene testi sonucunda varyansların homojenliği test edilmiş ve varyanslar homojen dağılanlar için Post-hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Grupların tabloda doğru yorumlanması için yaş değişkenleri a,b,c,d,e,f,g isimleri verilip ANOVA tablosunda anlamlı fark bölümünde belirtilmiştir.

Post-hoc testi sonunda Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB) (a)20-25 Yaş ile (f)46-50 Yaş düzeyinde ve Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu (ÜYDİB) (e)41-45 Yaş ile (f)46-50 Yaş grubunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 8. Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) Alt Puanlarının Hizmet Süre Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f , \bar{x} ve SS Değerleri			ANOVA Sonuçları								
Puan	Grup	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB)	(a)1-3 Yıl	8	3.43.56		G.Arası	8.645	8	1.081			c-d c-e
	(b)4-6 Yıl	8	3.50.77		G. içi	68.627	130	.528			
	(c)7-10 Yıl	14	4.23.54		Toplam	77.272	138				
	(d)11-14 Yıl	52	3.53.80								
	(e)15-18 Yıl	20	3.30.58						2.047	.046*	
	(f)19-23 Yıl	21	3.66.72								
	(g)24-27 Yıl	8	3.68.67								
	(h)28-32 Yıl	3	3.661.46								
	(i)32 Üstü	5	3.95.54								
	Toplam	1393	61.74								

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) Alt Puanlarının Hizmet Süre Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda, ÜYETÖ alt boyutu olan Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutunda (ÖYSOB) istatistiksel olarak anlamlı fark gözlemlenmiştir. Hangi gruplar arasında farkın olduğunu incelemek için tamamlayıcı istatistikler yapılmıştır. Varyansın homojenliği için Levene ve farklar için Post-hoc testleri yapılmıştır. Levene testi sonucunda varyansların homojenliği test edilmiş ve varyanslar homojen dağılımlar için Post-hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Grupların tabloda doğru yorumlanması için Hizmet sürelerine a,b,c,d,e,f,,g,i isimleri verilip ANOVA tablosunda anlamlı Fark bölümünde belirtilmiştir.

Post-hoc testi sonunda (c)7-10 Yıl ile (d)11-14 Yıl arasında ve (c)7-10 Yıl ile (e)15-18 Yıl arasında $p < .05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Tabloda hizmet süresinin ortalarında olanlarda diğerlerine oranla Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSOB) olarak anlamlı bir gelişim gözlenmiştir.

Tartışma- Sonuç

Yapılan araştırmanın sonunda ÜYETÖ alt boyutlarından alınan ortalama puanlara bakıldığında en üst ortalama ($\bar{x}.=3.61$) ile ÜYİDB ve ÖYSOB olduğu görülmektedir. Bu ortalamaları takiben ($\bar{x}.=3.56$) ÜYÖKOB, ($\bar{x}.=3.25$) ÜYTDB, ($\bar{x}.=3.20$) ile SAB ve ($\bar{x}.=2.42$) ile en düşük ortalama olan ÖYSOB gelmektedir.

Troxclair (2013) yaptığı çalışmada Gagne ve Nadeau (1991)'in ölçeği ile topladığı verileri yorum oranlarından yola çıkarak öğretmenlerin tutumlarında yüksek pozitif tutum olarak değerlendireceğimiz bir tutuma ulaşamamıştır. Pozitif tutum olarak ise ÜYİDB, ÖYSOB, ÜYÖKOB ve ÜYTDB alt boyutlarında sonuçlar elde edilmiştir. Öğretmenler kararsız olarak SAB alt boyutunda ayrıca Negatif tutum olarak ise ÜYDİB alt boyutunda sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmenlerce SAB alt boyutunda kararsız kalmalarında bilgi eksikliklerinin olduğu düşünülebilir. Öğretmenlerce bu tip çocukların üst sınıfa atılması konusunda resmi iş ve işlemlerin çok olacağı düşüncesine etken olduğu söylenebilir.

ÜYDİB alt boyutunda ortaya çıkan negatif tutum ise üstün ve özel yetenekli olan öğrenciler için olumsuz bir eğitim ortamıdır. Bu konuda öğretmenlerin bilgi ve davranış bakımından donatılması önerilmektedir.

Öğretmenlerin, ÜYETÖ alt puanları cinsiyet değişkenine göre SAB da erkekler lehine farklılaştığı görülmüştür. Üstün yetenekli bireylerin eğitimine yönelik tutum cinsiyet

değişkenine göre Ekinci (2002), Lassig (2009) ve Troxclair (2013) araştırmalarında fark göstermez iken Metin, Şenol ve İnce (2017)'nin araştırmalarında ayrıca Gencil ve Satmaz (2017) çalışmaların da bu araştırmanın aksine kadınların lehine bir fark olduğu ortaya konulmuştur.

Üstün Yeteneklilerin Toplumsal Değeri Boyutu (ÜYTDB) (a)20-25 Yaş ile (f)46-50 Yaş düzeyinde anlamlı farklılık (f)46-50 Yaş lehine olması be yaş grubunun meslek kıdemi olarak da diğer gruba göre deneyimli olmasına bağlanmıştır. Üstün Yeteneklilerin Dışlanması ve İzolasyon Boyutu (ÜYDİB) (e)41-45 Yaş grubunun (f)46-50 Yaş grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. (f)46-50 yaş grubunun ortalamasının düşük olması mesleki deformasyon olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) Alt Puanlarının Branş Değişkenine Göre aldıkları alt boyut puanlarında bir fark bulunamamıştır.

Öğretmenlerin (ÜYETÖ) Alt Puanlarının Hizmet Süre Değişkenine Göre (c)7-10 Yıl ile (d)11-14 Yıl arasında ve (c)7-10 Yıl ile (e)15-18 Yıl arasında $p < .05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Tabloda hizmet süresinin ortalarında olanlarda diğerlerine oranla (ÖYSOB) alt puan boyutunda anlamlı bir gelişim gözlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki anlamda aldıkları hizmet içi eğitimlerinin ve mesleki olgunlaşmaları olarak değerlendirilmektedir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde 1950 lerde araştırılmaya başlayan üstün yetenekliler eğitimine ilişkin tutum sonuçlarının halen karmaşık olduğu görülmektedir. Gagné (1983) tarafından yapılan araştırmaya göre öğretmenlerin üstün yeteneklilere ilişkin olumlu tutumlarının olduğu tespit edilirken; Cramond ve Martin (1987) yaptıkları araştırma da öğretmenlerin tutumlarının daha olumsuz olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmalardan ayrı olarak öğretmenlerin hem olumlu hem de olumsuz tutumlar sergilediğini ortaya koyan araştırmalar da Copenhaver ve McIntyre (1992) ve Megay-Nespoli (2001) tarafından ortaya konmuştur. Benzer şekilde Morris (1987) yaptığı araştırmasında çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin yaklaşık %60'ının olumlu, %40 dan fazlasının olumsuz tutumlara sahip olduğunu tespit etmiştir.

Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öğretmenlerin tutumunu belirlemeye yönelik çeşitli çalışmalar Gross (1994), Gagné ve Nadeau (1985) McCoach ve Siegle (2007) yapılmasına rağmen ülkemizde bu konuda eksikliğin bulunduğu görülmektedir. Bu eksikliği Sak (2011) de belirtmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin sınıf öğretmenlerine Büyükcan (2008), Şahin (2012) ve Alkan (2013) verilen eğitimler ile öğretmenlerin üstün yetenekliler konusunda yeterliliklerinin arttığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Lassig

(2003) araştırmasında verilen hizmet içi eğitimlerin katılımcıların bilinç ve farkındalıkları ile birlikte tutumlarına da olumlu yönde etkilediğini belirlemiştir.

Literatürden elde edilen bilgiler ışığında; Öğretmenlerin üstün yeteneklilik ve üstün yetenekli çocukların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları için hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Eğitim Fakültelerinin tüm bölümlerinde öğretmen adaylarına lisans eğitimleri sırasında üstün yetenekliler eğitimi ile ilgili dersler verilmesini, TÜBİTAK-4005 Yenilikçi Eğitim Uygulamaları kapsamında öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik üstün yetenekliler eğitiminde yenilikçi eğitim uygulamaları ile ilgili projelerin üniversitelerin ilgili bölümleri tarafından üretilmesini öneriyoruz.

Kaynakça

- Albion, P. &. (2002). Beyond the foundation.The role of vision and belief in teachers' preparation for integration of technology. *TechTrends*, 46(5), 34- 38.
- Alkan, A. (2013). *Öğretmenler için "Üstün zekalı/yetenekli öğrencilerin belirlenmesi eğitim yazılımı"nın geliştirilmesi ve değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi.* Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ataman, A. (1998). *Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler.* Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ataman, A., & Tekbaş, D. (2004). Kaynaştırma ortamında üstün zekâlı çocuğa uygulanan zenginleştirme programı hakkında örnek olay incelemesi ve programın etkililiğine ilişkin bir araştırma. *I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar, üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı*, (s. 187-200). İstanbul.
- Baykoç, N., & Özdemir, D. (2016). Sınıftaki üstün yetenekli çocuk eğitimci eğitiminin öğretmengörüşlerindeki değişikliklere katkısı. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 1-9.
- Büyükcan, Y. (2008). *İlköğretim okullarındaki hizmetiçi eğitim seminerlerinin öğretmenlere yararları Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (14. Baskı).* Ankara: Pegem Akademi.
- Copenhaver, R. W., & McIntyre, D. J. (1992). Teachers' perception of gifted students. *Roeper Review*, 14, 151-153.
- Cramond, B., & Martin, C. E. (1987). Inservice and preservice teachers' attitudes toward the academically brilliant. *Gifted Child Quarterly*, 31, 15-19.

- Curtis, J. (2005). Preservice teacher' attitudes toward gifted students and gifted education (Unpublished doctoral dissertation). USA: Columbia University.
- Davashlıgil, Ü. (2004). Üstün Zekâlıların Eğitimi Projesi. *Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı* (s. 85-100). içinde İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Davashlıgil, Ü., & Uzun, M. (2004). *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Durum Tespiti Komisyonu*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Delibay, S. (2017). 2018 tarihinde <https://suleymandelibay.blogspot.com.tr/2017/11/bilim-sanat-merkezi-sinavi-bilsem.html> adresinden alındı
- Ekinci, A. (2002). *İlköğretim okullarının üstün yetenekli çocukların eğitimine elverişlilik düzeyi ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Batman İli Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Batman: Dicle Üniversitesi.
- Eraslan, B. (2010). Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencileri İlişkin Metaforik Algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 140-154.
- Gagné, F. (1983). Perceptions of programs for gifted children: Agreement on principles, but disagreement over modalities. *B. C. Journal of Special Education*, 7, 113-127.
- Gagné, F. (1991). Brief presentation of Gagné and Nadeau's attitude scale: Opinions about the gifted and their education.
- Gagné, F., & Nadeau, L. (1985). *Dimensions of attitudes toward giftedness*. In A. H. Roldan, (ed.), *Gifted and talented children, youth and adults: Their social perspective and culture* (pp. 148-170). NY:Trillium Press.
- Gencel, İ. E., & Satmaz, İ. (2017). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik tutumları. *Uluslararası Eğitim Programları Ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 7(14), 49-61.
- Gross, M. M. (1994). Changing teacher attitudes to gifted students through inservice training. *Gifted and Talented International*, 9(1), 15-21.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karaduman, G. B. (2010). Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Uygulanan Farklılaştırılmış Matematik Eğitim Programları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi*, 1-12.
- Kauffman, J. M., & Hallahan, D. P. (1978). Exceptional Children: Introduction to Special Education. *New Jersey*, 433-467.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling (Third Edition)*. New York: The Guilford Press.
- Lassig, C. J. (2003). Gifted and talented education reforms: Effects on teachers' attitudes. In B. Bartlett, & F. Bryer, and D. Roebuck (Eds.), *Proceedings 1st Annual*

- International Conference on Cognition, Language, and Special Education Research: Reimagining Practice: Research. 141-152.
- Lassig, C. J. (2009). Teachers' attitudes towards the gifted: the importance of Professional development and school culture. *Australasian Journal of Gifted Education*, 18(2), 32-42.
- Maker, J. N., & Nelson, A. B. (1996). Curriculum Development and teaching Strategies Gifted Students. (2. Ed): *Pro-Ed*.
- McCoach, D., & Siegle, D. (2007). What predicts teachers. *Quarterly*, 51, 246.
- MEB. (2015). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. MEB.
- Megay-Nespoli, K. (2001). Beliefs and attitudes of novice teachers regarding instruction of academically talented learners. *Roeper Review*, 23, 178-182.
- Metin, N., Şenol, F. B., & İnce, E. (2017). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 10(1), 95-116.
- Morris, S. K. (1987). Morris, S. K. (1987). Student teachers' attitudes toward gifted students. *Creative Child and Adult Quarterly*, 12, 112-114.
- Özsoy, Y. (1984). Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29-33.
- Ross, P. O. (1993). *National Excellence: A Case for Developing America's Talent U.S. Dept. of Education: Office of Educational Research and Improvement*. Washington. DC.
- Sak, U. (2011). Üstün Yetenekliler Eğitim Programları Modeli (ÜYEP) ve Sosyal Geçerliliği. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 1-17.
- Stuart, T. (2008). Üstün Yeteneklileri Anlayabilmek. *Farklı Olduğumu Biliyordum*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şahin, F. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenciler ve özellikleri hakkında bilgi düzeylerini artırmaya yönelik eğitim programının etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tortop, H. S. (2012). Tortop, H.S. (2012) Öğretmenler için üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum ölçeği adaptasyon çalışması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 89-106.
- Tortop, H. S. (2018). *Üstün zekâlılar eğitiminde farklılaştırılmış öğretim müfredat farklılaştırma modelleri*. İstanbul: Genç Bilge.
- Tozlu, N. (2004). Türkiye'nin merkezi (ksen) bir güç olmasında üstün yeteneklilerin eğitimi üzerine bir tartışma. Kulaksızoğlu A., Bilgili A. E Şirin M.R. (Ed.). I.

Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi, üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. (s. 201–211). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Troxclair, D. A. (2013). Preservice Teacher Attitudes Toward Giftedness. *Roepers Review*, 35(1), 58-64.